

De toekomst van de macro-economie

In ESB van 10 mei 1989 vraagt J.E. Andriessen zich af of de macro-economie nog toekomst heeft. Of, meer precies, in de conclusie van zijn betoog geeft hij aan onder welke voorwaarden de macro-economie nog toekomst heeft. Naar mijn idee is de door Andriessen ontwikkelde gedachte eenzijdig en op een aantal punten onvolledig.

De eenzijdigheid berust op het feit dat alleen de voorspellende waarde van de macro-economische theorie ter discussie wordt gesteld. De voorspellingskracht van de macro-economische theorie blijkt gering te zijn, met name ten aanzien van de omslagpunten en de structurele problemen, zo wordt gesteld. Ik hoop niet dat Andriessen hier bedoelt dat macro-economen in staat zouden moeten zijn tamelijk exact het tijdstip van omslag te voorspellen. Dat zou een flauw argument zijn omdat de macro-economie ook nooit de pretentie heeft gehad dit te kunnen. Maar, de in de jaren zeventig ontwikkelde macro-economische theorieën geven wel aan onder welke voorwaarden zo'n in het voorbeeld genoemde beurskrach kan ontstaan. Indien verwachtingen van beleggers niet worden gerealiseerd zullen beleggers hun portefeuille aanpassen. Dit is de les van de moderne macro-economische theorieën die de nadruk leggen op verwachtingen. De oliecrisis was uiteraard een heel ander probleem. Sommige macro-economen valt te verwijten dat ze de te verwachten effecten van zo'n structuurbreuk niet correct hebben ingeschat; dat lijkt mij een houdbare stelling. Maar voorzien? Het gaat mij te ver om van de macro-economie te verwachten dat zij het moment van structurele omwentelingen kan verklaren. Kortom, ik denk dat het niet juist is de macro-economie slechts te toetsen op haar voorspellende waarde.

De verklarende waarde van de macro-economie acht ik ten minste even belangrijk. Naar mijn idee is deze verklarende waarde het afgelopen decennium in het geheel niet aangetast. Integendeel, ontwikkelingen op het gebied van de onevenwichtigheidstheorie hebben geleid tot verhelderende inzichten op het gebied van de wisselwerking tussen markten. Het gaat niet alleen om ex post verklaringen zoals Andriessen aangeeft. De door Andriessen aangehaalde "simpele rustpunten" op het gebied van de valuta-koppeling, de con-

junctuurpolitiek en de tekortreductie zijn alle afgeleid van macro-economische theorieën. De ratio achter deze vuistregels kan met behulp van macro-economische theorieën worden verklaard, ook ex ante.

Het artikel van Andriessen doet ook de ontwikkeling van de macro-economische theorievorming in de jaren zeventig en tachtig onvoldoende recht. De dynamiek van de Phillipscurve, de rol van verwachtingen, de ontwikkeling van theorieën op het gebied van coördinatie van economisch beleid, ontwikkelingen op het gebied van de 'public choice'-theorie; niets hiervan wordt vermeld en in deze zin is het betoog onvolledig. Ten slotte, ik proef in het verhaal van Andriessen toch niet het gebruik van oude definities over wat macro dan wel micro is? Keynes heeft ons immers geleerd dat de macro-economie de wisselwerking tussen markten bestudeert en niet alleen maar geaggregeerde grootheden als studieobject heeft? Dan begrijp ik niet waarom "decentralisatie tegen de macro-economie werkt" of waarom "marktgericht dus micro" wordt gesteld. Immers, het is maar de vraag of een algemene evenwichtstheorie als een micro- dan wel als een macro-economische theorie moet worden opgevat.

Ondanks mijn kritiek op Andriessen, kan ik het met een paar elementen van zijn betoog wel eens zijn. Onderzoekresultaten die gebaseerd zijn op macro-economische gegevens spreken elkaar nogal eens tegen, in veel onderzoek wordt een exactheid van resultaten gepresenteerd die eigenlijk niet waar te maken is. Echter, valt dit de theorie te verwijten of ligt dit aan de manier waarop men met de theorie omgaat? Uit het betoog van Andriessen wordt niet duidelijk wat hij precies bedoelt. Welnu, naar mijn idee schort er iets aan de wisselwerking tussen theorievorming en onderzoekresultaten in de ontwikkeling van de macro-economie. Zo heeft de rol van de verwachtingen een centrale plaats ingenomen in de theorievorming in de jaren zeventig. Een uitvloeisel van deze theoretische analyse zou naar mijn idee meer aandacht voor de vorming van verwachtingen moeten zijn. Hiermee heeft de macro-economische theorie een opening gemaakt om psychologische en sociologische theorieën in haar domein op te nemen. Te-

vens kunnen institutionele factoren een ruimte krijgen binnen theorie en empirie. Echter, helaas moet worden geconstateerd dat aan deze mogelijkheden en naar mijn idee zelfs logische consequenties, noch in de empirie, noch in de theorie veel aandacht wordt geschonken. Men blijft in de rationele verwachtingen of zich aanpassende verwachtingen sfeer, terwijl de onvolmaaktheden van beide concepties uitgebreid uit de doeken zijn gedaan. De modellering van verwachtingen lijkt vaak meer cosmetisch dan volgend uit een theoretisch kader. Het gevolg is dat 'juiste' theorieën inderdaad niet actueel zijn. Hetzelfde dreigt te gebeuren met de incorporatie van resultaten van 'public choice'-onderzoek in macro-economische modellen.

Naar mijn idee biedt de theorievorming in de jaren zeventig en tachtig voldoende mogelijkheden om de 'juiste' theorieën te vertalen in actuele theorieën. Het is aan de beoefenaren van de macro-economie om deze vertaalslag ook inderdaad te maken. Immers, er zijn nog te veel onvoldoende verklaarde verschijnselen op het gebied van de macro-economie om haar als toekomstloos af te schilderen.

A.P. van Veen

Universitair docent algemene economie aan de Rijksuniversiteit Limburg te Maastricht